25.04.24 Клас: 9-А,Б
Укр.мова Харенко Ю.А.

РМ. Тези прочитаних публіцистичної чи науково-пізнавальної статей

Мета уроку:

формувати в учнів поняття про тези як один із видів самостійної роботи з літературою;

ознайомити з видами тез та вимогами до їх складання;

розвивати вміння осмислювати прочитане,

виділяти основні положення, висунуті автором;

застосовувати різні види складання тез;

виховувати культуру мови.

Складання тез статей — дуже важливе для нашого часу уміння, яким повинен володіти кожен.

Це один зі способів вивчення тексту, осмислення, засвоєння і запам'ятовування інформації, яка міститься у тексті.

Тези — це коротко, точно, послідовно сформульовані ідеї, думки, положення доповіді, повідомлення, статті тощо. Тези складають основу тексту.

Формулювання тези починається з нового рядка, кожна з них має самостійну думку, висловлену в одному або кількох реченнях. Тези суттєво відрізняються від плану, оскільки виділяють кожну думку, підтверджуються фактами і прикладами. Вони використовуються для запам'ятовування певної інформації. Здебільшого мають форму речень на зразок:

Реформи шкільної освіти.

Ігрова форма уроку.

Підручник як художній твір.

Можливості вибору домашнього завдання.

ПАМ'ЯТКА «Як підготувати тези прочитаного»

1. Прочитати весь текст (якщо він невеликий) або розділ (якщо твір великий за обсягом).
2. Продумати зміст тексту, знайти й прослідкувати основні положення, висунуті автором.
3. Формулювати думки чітко й коротко.
4. Кожне положення повинно містити в собі лише одну думку.
5. Записуючи тезу, потрібно нумерувати кожну, пропускати рядок між ними.
6. У кожній тезі потрібно виділяти головне слово й помічати логічний наголос.
7. Якщо твір великий, то в кінці кожної тези вказують номер сторінки тексту, якщо невеликий — джерело викладу.
8. Викладати основні авторські думки у вигляді послідовних пунктів.

Види тез	Що означають
Цитатні	відбір авторських тез із тексту
Вільні	основні положення тексту формулюють своїми словами
Змішані	цитати й вільний виклад авторської думки чергуються
Прості	подають основну думку частини у вигляді ствердження чи заперечення будь-чого
Складні	окрім ствердження якоїсь думки, містять ще її доведення

Порівняйте зразки: пункт плану та записану тезу!

План
1. Захист довкілля

Теза
1. Сприяти захисту довкілля повинен кожен із нас.

Прочитайте текст мовчки. Визначте тему, основну думку, тип і стиль мовлення. Виділіть основні авторські думки щодо задуму висловлювання.

Музика в серці кожної людини

Із незапам'ятних часів людину постійно оточували звуки. Не було ще ніякої музики, але існував спів птахів, шелест листя, дзюрчання струмків. Звуки інформували людину про довкілля. Високий вереск був сигналом тривоги, а свист вітру, шум дощу мали на неї заспокійливий вплив.

Музика — феноменальне явище. Її взаємодія з людиною надзвичайна. Мелодійні звуки творять чудо - у людині прокидається й перетворюється душа, змінюється стан, настрій. Музика панує над нашими емоціями, а емоції перемагають навіть фізичний біль.

Музика активізує розумові здібності, працездатність та зосередженість, здатна розвивати та підвищувати інтелект людини.

Стародавні мудреці стверджували, що музика, її перші звуки народились одночасно зі створенням світу. Ще на зорі цивілізації був помічений цілющий вплив музики на організм людини. Під дією чарівних звуків музики відбувалось покращення самопочуття та настрою, зменшення болісних відчуттів, страху, повернення людині бадьорості, енергії.

Отримавши в Єгипті музичні знання, Піфагор заснував в Італії науку про гармонію сфер, затвердив музику як точну науку. Аристотель також стверджував, що музика здійснює вплив на етичне формування людини. Авіценна вважав музику «нелікарським» способом лікування поряд із дієтою, сміхом та запахом.

Музика здатна допомагати молодим людям зрозуміти красу природи, довершеність поезії, живопису, театру, історії свого народу, виступаючи специфічним генератором цілісного ставлення до світу, оскільки справжні естетичні враження, насолоду від зустрічі з мистецтвом дістає лише той, хто вміє уважно слухати, переживати, розмірковувати над почуттями.

Як довели вчені-психологи, систематичне заняття музикою у віці від 5 до 15 років дозволяє значно підняти інтелектуальний потенціал людини, краще розвинути пам'ять, аналітичні здібності, орієнтацію, впливає на позитивну корекцію нервової системи. Західні вчені, провівши багато дослідів і експериментів, прийшли до такої думки: деякі мелодії дійсно наділені сильним терапевтичним ефектом. Духовна релігійна музика відновлює душевну рівновагу, дарує відчуття спокою. Якщо порівнювати музику з ліками, то релігійна музика — анальгетик у світі звуків, тобто вона полегшує біль. Виконання веселих пісень допомагає при серцевих недугах, сприяє довголіттю. Але найбільший ефект на людину здійснюють мелодії Моцарта. Цей музичний феномен, до кінця ще не пояснений, так і назвали — «ефект Моцарта». Медики встановили, що струнні інструменти найбільш ефективні при хворобах серця. Кларнет покращує роботу кровоносних судин, флейта позитивно впливає на легені і бронхи, а труба ефективна при радикуліті й невриті.

Музика, як, мабуть, ніяке інше мистецтво, може впливати на настрій, створювати його. Всі музичні твори можна умовно розділити на такі, що активізують, тонізують, розслаблюють і заспокоюють.

Музика звучить у середині кожної людини. Все у Всесвіті виткане зі звуків музики. Людина будь-яку музику слухає серцем.

(За Т. Гавриловою; 388 сл).

Завдання:

— Складіть тези (змішані) статті Т. Гаврилової «Музика в серці кожної людини». Скористайтеся опрацьованою пам'яткою.

Підсумки. Рефлексія

Домашнє завдання

Скласти сенкан до теми Теза

Сенкан

- Перший рядок – тема називається одним словом – іменником.
- Другий рядок – опис теми двома прикметниками.
- Третій рядок – опис дії в рамках теми трьома дієсловами.
- Четвертий рядок фраза з чотирьох слів, що показує ставлення до теми.
- П'ятий рядок – це синонім з одного слова, що повторює суть теми.

Газ
Безбарвний, неотруйний
Окиснює, руйнує, створює
Життєво важлива проста речовина
кисень

Бажаю успіхів!